

Vzdělávací obor: **Geografie**

Očekávaný výsledek učení: GEO-GEO-002-ZV9-009

posoudí geografickou polohu, funkce, vnitřní strukturu a možnosti rozvoje různých sídel

Popis úrovně Na cestě

- Posoudí souvislost mezi lidskými potřebami a vznikem a vybaveností různých typů sídel.
- Určí klíčové potřeby pro rozvoj jednotlivých druhů sídel, a jak se jejich vybavenost odráží ve skutečnosti.

Cesty civilizací: Od základních potřeb k městské vybavenosti

Autor materiálu: Mgr. Adam Stražovec

V této vyučovací hodině žáci rozlišují lidské potřeby a jejich vliv na vznik prvních civilizací. Cílem je, aby žáci porozuměli rozdělení potřeb a uměli je zařadit do souvislostí s konkrétními sídly pomocí map a tabulek, rozvíjeli tak své schopnosti analyzovat a propojit poznatky o životním prostředí a lidské společnosti.

Zadání pro žáky

Dnes se podíváme na lidské potřeby a zdroje, které pomáhají člověku přežít. Na tabuli je vytvořena jednoduchá tabulka se dvěma pojmy: životní potřeby a ostatní potřeby. Zkuste navrhnout nějaká slova nebo slovná spojení, které bychom mohli do jedné či druhé kategorie napsat. Následně zkusme k danému slovu doplnit místo, kde bychom tuto lidskou potřebu mohli najít.

Teď se podíváme na to, jak životní a ostatní potřeby ovlivnili vznik prvních civilizací. Následně bude vaším úkolem vytvořit myšlenkovou mapu se základním pojmem – sídlo.

Jakmile bude myšlenková mapa hotová, dostanete pracovní list. Na něm budou tři mapy konkrétních sídel (město, menší obec a rekreační oblast). Vedle map se nachází legenda a tabulka vybavenosti jednotlivých kategorií sídel. Vaším úkolem je zaškrtnout v tabulce jednotlivá pole tak, aby korespondovala s tím, co se podle mapy v daném sídle nachází. Pokud tam naleznete něco, co v tabulce není, do volných řádků si danou kategorii vybavenosti můžete dopsat. Taktéž můžete některý prvky vybavenosti sami navrhnout.

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK k řešení problémů Řešení běžných problémových situací KRP-RPS-000-ZV9-001	Reflektuje osobní a společné problémy s ohledem na různé perspektivy navrhovaných řešení. (Účastní se brainstormingu, přispívá nápady a hodnotí možné řešení s ohledem na jejich praktičnost a kreativitu.)	• Podněcují žáky k aktivitě, nabízím ve třídě brainstormingové situace na konkrétní témata, přičemž musí žáci zvážit různé perspektivy a navrhnout řešení.
KK k občanství a udržitelnosti Zohledňování propojenosti světa KOB-ZPS-000-ZV9-001	Zohledňuje vzájemnou propojenost jevů, situací a výzev v okolním světě z hledisek sociálních, ekonomických, kulturních, politických a ekologických. (Žák získává povědomí o vlivu prostředí na život lidí, rozvoj sídel a sám navrhuje jejich další rozvoj.)	• Zařazují do výuky praktické úkoly, při nichž žáci analyzují různé typy sídel a navrhuje jejich možný rozvoj.

Metodický komentář pro učitele

Aktivita rozvíjí schopnosti žáků analyzovat vztah mezi lidskými potřebami a vznikem civilizací prostřednictvím práce s tabulkami, mapami a tvorbou myšlenkových map. Umožňuje žákům samostatně propojit poznatky a rozvíjet dovednosti vizualizace informací. Interaktivní přístup podporuje jejich schopnost kritického myšlení a kreativního řešení úkolů.

- Učitel na tabuli nakreslí jednoduchou tabulku, která obsahuje čtyři sloupce. Vyzve žáky, aby tabulku doplnili svými myšlenkami.
- Následně učitel připraví krátkou prezentaci o historickém vývoji prvních civilizací v oblasti Mezopotámie, Egypta, Číny a Středomoří. V rámci krátké prezentace vysvětlí faktor geografické polohy sídel.
- Na střed tabule učitel napíše – sídlo. Vyzve žáky, aby společně vytvořili myšlenkovou mapu k tomuto pojmu.
- Připraví pracovní list, na kterém budou tři základní mapy různých sídel – město, menší obec a rekreační oblast. Mapy by měly být doplněny o legendu. Součástí pracovního listu bude také tabulka vybavenosti, do které budou žáci zaznamenávat, co se v daném sídle nachází. Několik řádků může zůstat volných pro případ návrhů na rozvoj sídla ze strany žáků.
- Po ukončení aktivity učitel prochází jednotlivé prvky tabulky společně se žáky a koriguje případné nepřesnosti. Závěrem v krátkosti diskutují nad případnými návrhy na rozvoj některého sídla.

Popis ověřování

Učitel zhodnotí, zda žák ...

- ... rozlišuje mezi životními a ostatními potřebami.
- ... identifikuje vybavenost sídel na základě map a legendy.
- ... je schopen aplikovat lokalizační faktory sídel.
- ... kriticky pracuje s mapovými informacemi a využívá získané poznatky k vysvětlení vlivu lidských potřeb na rozvoj jednotlivých sídel.

Ukázka řešení

Tab. 1: Ukázka tabulky v úvodní (evokační) části hodiny

Životní potřeby		Ostatní potřeby	
potřeba	zdroj	potřeba	zdroj

Tab. 2: Ukázka tabulky z pracovního listu

	Město ¹	Vesnice ²	Turistická oblast ³
Domy	X	X	X
Panelákové domy	X		
Nemocnice	X		
Obchod	X	X	X
Hotel	X		X
Lanovka			X

Pozn.: ¹) ideálně 10–30 tis. obyvatel; ²) pod 3000 obyvatel; ³) např. Pec pod Sněžkou, Karlov pod Pradědem

Zdroje

Doporučuje se využít Mapy.com, které lépe zobrazují vybavenost sídel, než základní mapa ČR.